

МІНІСТЕРСТВО АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА БУРЯКІВНИЦТВА

БУРЯКІВНИЦТВО

Методичні вказівки щодо виконання курсової роботи
для студентів агрономічного факультету

Біла Церква
2002

УДК 633.63

Затверджено вченою радою агрономічного факультету (Протокол № 2 від 20 вересня 2002 року)

Укладачі: **(І.В. Глеваський), О.С. Городецький, Л.А. Козак, В.І. Боковий, В.Г. Ткаченко, Л.М. Качан**

Методичні вказівки щодо виконання курсової роботи з буряківництва для студентів агрономічного факультету/ (І.В. Глеваський) О.С. Городецький, Л.А. Козак, та ін. – Біла Церква, 2002. – 28 с.

Методичні вказівки охоплюють годин лабораторно-практичних занять з курсу "Буряківництво". Вони сприятимуть вивченню студентами морфобіологічної характеристики та агротехніки вирощування цукрових буряків з розробкою технологічної карти їх вирощування, розрахунків вологозабезпеченості, балансу елементів живлення та прогнозованого урожаю для конкретних умов господарства.

Рецензенти: доктор с.-г. наук, професор, Примак І.Д.
канд. с.-г. наук Лозінський М.В.

© БДАУ, 2002

МІНІСТЕРСТВО АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА БУРЯКІВНИЦТВА

Реєстр № _____ .
2002 р.

БУРЯКІВНИЦТВО

Методичні вказівки щодо виконання курсової роботи
для студентів агрономічного факультету

Виконав(ла) студент(ка) ___ курсу
___ групи агрономічного
факультету _____

(прізвище, ім'я та по-батькові)

Біла Церква
2002

ПЕРЕДМОВА

Для одержання високої врожайності коренеплодів з хорошими технологічними якостями вченому агроному необхідні глибокі теоретичні знання, навички дослідника, досвід впровадження сучасних технологій. На вирішення цих завдань в галузі буряківництва і націлена ця курсова робота.

Мета курсової роботи:

Поглибити і закріпити теоретичні знання студентів.

Розвинути в них навички самостійної роботи з літературою, аналізу особливостей росту, розвитку і формування врожаю залежно від впливу факторів зовнішнього середовища, природноекономічних умов господарства, технології вирощування цукрових буряків та їх ефективності, розрахунків по основних операціях технології.

Для виконання курсової роботи необхідно використати: наукові джерела літератури, агрономічні звіти, книгу історії полів господарства, дані погодних умов найближчих метеостанцій, технологічні карти вирощування цукрових буряків.

В курсовій роботі необхідно вказати стан і перспективи розвитку буряківництва, розкрити значення культури, ботанічну характеристику і біологічні особливості, дати аналіз умов та технології вирощування цукрових буряків в господарстві, їх економічної ефективності, провести необхідні розрахунки.

У вступній частині висвітлюються значення культури в народному господарстві, завдання в галузі буряківництва, обґрунтовується ціль і завдання написання курсової роботи.

1 ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ. ТЕМА

Тема узгоджується з викладачем. В цьому розділі подається короткий огляд літератури по даній темі. Огляд літератури - це систематизовані, пов'язані між собою результати досліджень наукових установ, авторитетних вчених, досягнень передовиків галузі буряківництва. Результати досліджень групуються залежно від ґрунтово-кліматичних умов, сортових особливостей, доз і строків внесених добрив, використаних засобів захисту рослин, технології вирощування тощо. Критичний огляд літератури підтверджує рівень теоретичної підготовки автора, вміння його аналізувати і систематизувати матеріал відповідної проблеми чи піднятого питання. Перед складанням огляду літератури студент повинен опрацювати, законспектувати рекомендовані і інші джерела, які мають відношення до теми роботи в обсязі не менше 15 найменувань. При посиланні на літературу в тексті роботи вказується прізвище автора і ініціали, а в круглих дужках рік публікації роботи. Наприклад: "За даними О.П.Коломійця (1992) скорочення кількості міжрядних розпушувань ґрунту з 3^x до 1го сприяло...".

2. ПРИРОДНО–КЛІМАТИЧНІ УМОВИ ГОСПОДАРСТВА

Подаються в резюмованій формі природні і кліматичні умови місця знаходження господарства, приводяться дані ґрунтового і агрохімічного обстеження (форма таблиці 1), погодні умови за даними звітів найближче розміщених метеостанцій або пунктів (форма таблиці 2). Коротко аналізуються, а при необхідності і зіставляються дані цих таблиць для визначення впливу їх на виконання польових робіт, ріст і розвиток цукрових буряків.

3. КОРОТКА БОТАНІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА, ХІД РОЗВИТКУ І БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ

Ботанічна характеристика

Клас

Родина

Рід

Вид

Підвид

Група різновидностей

Форма

Таблиця 3 - Біологічні особливості цукрових буряків

Зона бурякосіяння _____ сорт _____

Показники	Характеристика показників
1	2
Відношення до тепла	
Температура проростання, °С	
мінімальна	
оптимальна	
максимальна	
Оптимальна сума ефективних температур (вище +5°C) за період вегетації	
Довжина вегетаційного періоду, всього днів у т.ч. від змикання рядків до збирання	
Температура для фотосинтезу, °С мінімальна	
оптимальна	
максимальна	
Відношення до вологи	
Потреба води для набухання і проростання	

насіння:

% від маси плоду

% від НВ ґрунту

Транспіраційний коефіцієнт буряків

на першому році життя

на другому році життя

Поглинання води однією рослиною

за вегетаційний період, л

за добу (в жаркий день), л

на 1 г цукру, л

на 1 г насіння, л

Запаси вологи на початку вегетації в метровому

шарі ґрунту, мм

достатні

задовільні

погані

Витрати води для утворення 50 т коренеплодів і

відповідної кількості гички, м³/га

на транспірацію

на випаровування з ґрунту

всього

Відношення до світла

Оптимальні умови для фотосинтезу, час доби,
характер освітлення.

Коефіцієнт використання ФАР мінімальний

оптимальний

максимальний

Необхідна кількість (годин) сонячного освітлення
за вегетаційний період

Таблиця 5 - Строки настання фаз розвитку цукрових буряків на другому році життя.

№ поля	Сорт, гібрид, гібридні компоненти	Дата посадки коренеплодів	Дата настання фаз розвитку						Примітки ,
			розетка	стеблування	бутонізація	цвітіння	початок дозрівання	кінець дозрівання	

4.2 ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА (АГРОНОМІЧНА ЧАСТИНА)

В розділі 4.2 приводиться зразок типової технологічної карти по вирощуванню цукрових буряків в даному господарстві. Вказується її значення, організація складання і критичні зауваження студента по ній.

4.3 АНАЛІЗ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ

В даному розділі наводяться показники обсягу операцій і інші показники у відсотках від основної площі цукрових буряків, або в фактичних одиницях згідно таблиці 9. В колонці "*Рекомендації*" студент записує пропозиції покращення структури посівних площ, розміщення буряків у сівозміні, основного, ранньовесняного, передпосівного та міжрядного обробітку, системи удобрення, норми висіву та формування густоти посівів, системи боротьби з бур'янами, шкідниками та хворобами, збирання цукрових буряків і інші по відношенню до відповідних операцій, що застосовуються в господарстві. Порівняння і аналіз операцій, передбачених в технологічній карті (розділ 4.2) та фактично проведених (розділ 4.3) дає підставу студенту об'єктивно охарактеризувати рівень технологічної дисципліни в господарстві. Необхідне пояснити розбіжності рекомендованих та фактично проведених операцій аргументуючи такими причинами, як невідповідність матеріально-технічної бази, добрив та пестицидів, особливістю вирощуваних гібридів, погодними умовами та інше.

Таблиця 9 - Аналіз технології вирощування цукрових буряків

Господарство _____ району _____
області _____.

№ п/п	Показники	Показники обсягу та фактичні одиниці	Рекомендація
1	2	3	4

1	Площа посіву, га в структурі посівних площ»%		
2	Розміщення в сівозміні від загальної площі посіву цукрових буряків, в т.ч. в ланках, %: чистий пар - оз. пшен. - цукр. буряки зайн. пар - оз.пшен. - цукр. буряки б. трави - оз.пшен. - цукр. буряки (вказати рік життя, укіс) горох - оз.пшен. - цукр. буряки кукур. МВС - оз.пшен. - цукр.буряки інші попередники (назвати)		
3	Основний обробіток ґрунту, в % від загальної площі посіву цукрових буряків: в т.ч. звичайний поліпшений напівпаровий		
4	Внесено добрив з розрахунку на всю площу посіву цукрових буряків, в т.ч. органічних, т/га в тому числі: під цукрові буряки під попередники мінеральних добрив в діючій речовині, в т.ч. азотних, кг/га фосфорних, кг/га		
5.	під основний обробіток		
	під культивуацію восени		

	під культивуацію весною		
	в рядки при сівбі		
	при підживленні		
	Ранньовесняний обробіток ґрунту закриття вологи, га		
	шлейфування, га		
	допосівне прикочування, га		
	передпосівна культивуація, га		
	боронами ВНЦ Р , га		
	інші способи підготовки , га		
7.	Внесення гербіцидів (вказати назву і дозу) протидводольні, га		
	протизлакові, га		
	суміші, га:		
8.	Схожість насіння, в % сорт;		
	гібрид (вказати які)		
9.	Дата сівби цукрових буряків початок		
	кінець		
10.	Сівба (вказати норму насіння на 1 м рядка) на кінцеву густоту під певний спосіб формування густоти (вказати який)		
	Післяпосівне прикочування, га		
11.	Досходове боронування, га		
12.	Досходове суцільне розпушування по слідпоказчику, га		
13.	Способи формування густоти:		
14.	посів на кінцеву густоту, га		
	проріджувачем ПСА-2,7, га		

	УСМПІ-5,4 (назвати схему), га		
	поперечним проріджувачем		
	(назвати схему), га		
	боронуванням, га		
15.	Строки формування густоти (дата)		
	початок		
	кінець		
16.	Післясходове внесення гербіцидів		
	(вказати гербіцид, дозу) кг/га		
	кг/га		
	кг/га		
17.	Боротьба з шкідниками і хворобами (вказати хворобу, шкідника, препарат) кг/га		
	кг/га		
18.	Міжрядний обробіток: шаровка на глибину. . _ ..... см, га		
	перше розпушування см, га		
	друге розпушування см, га		
	третє розпушування см, га		
19.	Густота коренеплодів, тис шт/га після формування густоти		
	перед збиранням		
20.	Передзбиральне розпушування: глибина см, га		
21.	Спосіб збирання, в % від загальної площі посіву цукрових буряків: потоковий, га		
	потоково-перевалочний, га		
	перевалочний, га		

4.4 Аналіз зернопроросапних сівозмін господарства

В таблиці 10 студент наводить рекомендоване, прийняте і фактичне чергування культур в сівозмінах господарства. В кінці таблиці проводиться комплексний критичний аналіз попередників і передпопередників цукрових буряків в ланках сівозміни по їх впливу на основні фактори життя рослин, а також висушування ґрунту, збагачення ґрунту гумусом, елементами живлення, очищення полів від бур'янів, шкідників і хвороб.

Таблиця 10 - Схеми польових сівозмін в господарстві _____ району
_____ області _____ І

Зона _____ зволоження _____

№ поля	Рекомендована схема сівозміни	Прийнята схема сівозміни	Фактичне розміщення культур у сівозміні	№ поля	Рекомендована схема сівозміни	Прийнята схема сівозміни	Фактичне розміщення культур у сівозміні
1				1			
2				2			
3				3			
4				4			
5				5			
6				6			
7				7			
8				8			
9				9			

4.5 Оцінка вологозабезпечення цукрових буряків

(Подається у таблиці 11)

Приблизна схема розрахунків вологозабезпечення для цукрових буряків на першому році життя при врожайності коренеплодів 40 т/га.

Вихід сухих речовин, т/га;

з коренеплодів

$$- 40 * 0,25 = 10 \text{ т};$$

з гички

$$- 30 * 0,18 = 5,1 \text{ т};$$

$$\text{з відмерлих листків і кореневих залишків} \quad - 10 * 0,20 = 2 \text{ т};$$

Всього

$$- 10 + 5,1 + 2 \text{ т} = 17,1 \text{ т}.$$

Водоспоживання (мм) при транспіраційному коефіцієнті 250 ($250 * 17,0 / 10 = 430$ мм).

$$\text{Випаровування з ґрунту (30\%)} - 430 * 0,3 = 130 \text{ мм}$$

$$\text{Всього} - 430 \text{ мм} + 130 \text{ мм} = 560 \text{ мм}.$$

Цукрові буряки на другому році життя:

$$\text{Вихід сухих речовин при урожайності насіння 2 т/га} - 20 * 0,85 = 1,7 \text{ т}$$

$$\text{прирості надземної маси 7,5 т/га} - 7,5 * 0,2 = 1,5 \text{ т}$$

$$\text{прирості підземної маси 4 т/га} - 4 * 0,25 = 1 \text{ т}$$

$$\text{Всього} - 1,7 \text{ т} + 1,5 \text{ т} + 1 \text{ т} = 4,2 \text{ т}$$

Водоспоживання (мм) при транспіраційному коефіцієнті 725 ($(725 * 4,2) / 10 = 304$ мм).

$$\text{Випаровування з ґрунту} - 304 \text{ мм} * 0,3 = 91 \text{ мм}$$

$$\text{Всього} - 304 \text{ мм} + 91 \text{ мм} = 395 \text{ мм}.$$

Запаси продуктивної вологи в 0-100 см шарі ґрунту студенти беруть з довідкові літератури (звіти метеостанцій та агрокліматичні довідники).

Після розрахунків необхідно співставити водоспоживання рослин з вмістом води в ґрунті, визначити водний баланс для кожної декади вегетаційного періоду. Аналізуючи дані таблиці 11, потрібно відмітити критичні періоди забезпечення цукрових будяків вологою та агротехнічні прийоми покращення водного режиму ґрунту.

4. 6 Розробка системи удобрення цукрових буряків в полях сівозміни

При визначенні доз добрив під цукрові буряки на заплановану урожайність коренеплодів користуються формулою

$D = (B - 30 * PK - H * C_{Г} * K_{Г}) / K_{д}$, де D - доза добрив, кг/га д.р.;

B - винос елементів живлення урожаєм коренеплодів і відповідною кількістю гички, кг;

30 - постійний коефіцієнт для перерахунку поживних речовин із мг на 100 г ґрунту в кг/га;

P - вміст у ґрунті рухомих форм елементу, мг/100 г ґрунту; K - коефіцієнт використання поживного елемента з ґрунту; H - доза внесення гною, т/га;

$C_{Г}$ - вміст у гної відповідного поживного елемента, кг/т; $K_{Г}$ - коефіцієнт використання поживного елемента з гною;

$K_{д}$ - коефіцієнт використання поживного елемента з добрива (з азотних добрив - 0,5-0,6, з фосфорних - 0,25, калійних - 0,5-0,6).

Середній винос азоту на 1 т коренеплодів і відповідну кількість гички становить 5 кг, фосфору - 1,3 кг і калію 6 кг. Коефіцієнт використання поживного елемента з ґрунту становить: азоту - 0,3, фосфору 0,9 і калію - 0,3.

Використання буряками азоту з гною в перший рік внесення становить 30%, фосфору - 40, калію - 60%, а на другий рік після внесення, відповідно, 15, 20 та 10%.

Вміст поживного елемента в 1 тоні напівперепрілого гною становить: азоту - 5 кг, фосфору - 2,5 і калію - 6 кг.

Провівши розрахунки студент співставляє розрахункову дозу добрив з фактично внесеною під цукрові буряки в господарстві (розд. 4.3.) і робить критичні висновки. При цьому необхідно керуватися результатами польових дослідів найближчих науково-дослідних установ і літературними джерелами (посилатися на них). Звертається увага на якість гною, фактичний вміст в ньому елементів живлення. Коротко описуються строки, способи внесення

добрив, агротехнічні прийоми, що підвищують ефективність використання органічних і мінеральних добрив.

Таблиця 12 - Господарський баланс елементів живлення в полях сівозміни, кг\га

Показник	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
Надійшло в ґрунт: з органічними добривами			
з мінеральними добривами			
з атмосферними опадами	10,0	1,0	13,0
Всього:			
Винесено з ґрунту: газоподібні втрати азоту з добрив (10-15% від внесених добрив)			
Винесено елементів живлення з урожаєм			
Всього:			
Баланс (+\~)			
Інтенсивність балансу (%)			

4.7 Механізоване збирання цукрових буряків.

Використовуючи дані агрономічної служби господарства та лабораторії цукрового заводу складають таблицю 13.

Таблиця 13 - Якість збирання цукрових буряків в КСП _____, району _____ області _____,.

Показник	Вимоги	Фактично
----------	--------	----------

Наявність в гичці маси головок і частин коренеплодів, % до маси коренеплодів, не більше	5,0	
Забрудненість гички землею, %, не більше	0,5	
Вибитих з ґрунту коренеплодів очищувачем, %, не більше	0,5	
Наявність сильно механічно ушкоджених коренеплодів (зі сколами більше 1/3 коренеплоду), %, не більше	5,0	
Вміст зеленої маси в масі коренеплодів, % не більше	3,0	
Втрати коренеплодів в ґрунті і на поверхні поля, %, не більше	3,0	
Урожайність коренеплодів, ц/га	Біологічна	
Фактична забрудненість (ФЗ), %	—	
Цукристість, %	Базисна	

При аналізі таблиці, виявляють основні причини поганого або якісного збирання цукрових буряків. Описується агротехнічне і організаційно-економічне обґрунтування строків збирання в полях сівозміни господарства. Наводяться основні дані агротехнічної оцінки бурякового поля перед збиранням (розміри та маса коренеплодів і гички, густина посівів, вологість і твердість ґрунту, забур'яненість посівів, висота головок відносно поверхні ґрунту і відхилення їх від осьової лінії рядка та ін.).

5 Економічна ефективність вирощування цукрових буряків в господарстві

Проводять відповідні обрахунки, дані записують в таблицю 14. Описується ефективність цукробурякового виробництва, пропонуються шляхи по підвищенню економічної ефективності вирощування цукрових буряків в господарстві.

Таблиця 14 - Основні показники економічної ефективності вирощування цукрових буряків в КСП _____ району _____ області ___

Показник	19_р.	19_р.	19_р.	Середнє за три роки
Посівна площа, га				
Урожайність коренеплодів, ц/га				
Валовий збір, т				
Собівартість 1 ц, грн				
Середня ціна реалізації 1 ц, грн				
Чистий прибуток, грн/ц				
гр/га				
Рівень рентабельності, %				

Висновки

Висновки мають бути короткими, конкретними, витікаючими з розділів курсової роботи і зробленими по основних технологічних операціях, які автор вважає головними для вирощування високих урожаїв цукрових буряків в даному господарстві.

Рекомендації виробництву

На основі літературних даних необхідно коротко викласти рекомендації по впровадженню в господарстві тих чи інших агроприймів, або цілком технології вирощування цукрових буряків.

Список літератури

Список літератури складається в алфавітному порядку і тільки тих джерел, на які робиться посилання в тексті. Вказується автор, назва книги, статті, номер журналу, видавництво, місце і рік видання, сторінки. Оформлення джерел літератури проводиться в відповідності з вимогами бібліографії.

Зміст

Вступ

1 Огляд літератури

2 Природнокліматичні умови господарства

3 Коротка ботанічна характеристика і біологічні особливості цукрових буряків

4 Розробка окремих елементів технології вирощування цукрових буряків в господарстві

4.1 Матеріально-технічна база

4.2 Технологічна карта (агрономічна частина)

4.3 Аналіз технології вирощування цукрових буряків

4.4 Аналіз зернопросапних сівозмін господарства

4.5 Оцінка вологозабезпечення цукрових буряків

4.6 Розробка системи удобрення цукрових буряків в полях сівозміни

4.7 Механізоване збирання цукрових буряків

Економічна ефективність вирощування цукрових буряків в господарстві

Висновки

Рекомендації виробництву

Список використаної літератури

Вступ

Рекомендована література

1. Агрохимия Журнал № 1 - 9. - 1990 - 1993.
2. Ащеулов А.В. Резервы повышения продуктивности плантаций// Сах. Свекла - 1992. № 5. - С. 28-31.
3. Волков И.Я. Селекция сахарной свеклы на новом этапе// Селекция и семеноводство. - 1983. - № 8. - С. 5-7.
4. Борштейн Л.А. и др. Сравнительная оценка сортов и гибридов// Сахарная свекла. - 1995. - № 9. - С. 13-14.
5. Бекешев У.Х. Сбалансированные нормы удобрений// Сахарная свекла: пр-во и переработка. - 1991. - № 6. - С. 29-30.
6. Бисовецкий Т.Н. Влияние длительного применения удобрений на урожай сахарной свеклы и других культур севооборота// Удобрение сахарной свеклы. - Киев: ВНИИСС. - 1975. - С. 23-27.
7. Бузанов И.Ф. Биология и селекция сахарной свеклы. - М. Колос. - 1968. - 766 с.
8. Войтенко С.И., Иванов В.И. Как удобрять свеклу в севообороте// Сах. свекла: пр-во и пер-ка. - 1989. - № 3. - С. 34 - 35.
9. Глеваский И.В. Влияние удобрений на продуктивность различных сортов свеклы// Сах. Свекла. - 1978. - № II. - С. 29-30.
10. Глеваский И.В., Зубенко В.Ф., Мельниченко А.С.// Свекловодство: Практикум. - Киев. - Вища школа. - 1989. - 207 с.
11. Глеваский И.В. Буряківництво: Навч. Посібник. - К. Вища школа. - 1991. - 320 с.
12. Езенко В.Е., Опришко В.П. Насыщенность севооборота сахарной свеклой и засоренность полей// Сах. свекла. - 1981. - № 11. - С. 28-29.
13. Загорча К.Л. Оптимизация системы удобрения в полевых севооборотах. Кишинев: Истиинца. - 1990. - 287 с.
14. Земледелие. Журнал № 1 - 6. - 1990 -1993.
15. Зубенко В.Ф. и др. Размещение сахарной свеклы в севооборотах в целях повышения сахаристости и улучшения технологических качеств//

Повышение сахаристости и технологических качеств сахарной свеклы. К.: ВНИС. - 1979. - С. 48-56.

16.Зубенко В.Ф. и др. Программирование высокого урожая сахарной свеклы.// Вести, с.-х. науки. - 1980. - № 3. - С. 100-103.

17. Зубенко В.Ф., Борштейн А. А. Научные основы свекловичных севооборотов// Сахарная свекла. - 1986. - № 3. - С. 16-20.

18.Иванец Г.И. Минимализация обработки почв в Лесостепи// Земледелие. - 1992. - № 12. - С. 48. 19.Иващенко Е.Г., Шевчук С.К. Режим рыхления почвы в междурядьях//Сах. свекла. - 1980. - № 7.- С. 24-25.

20. Иевлев Д.М., Бабич ВТ., Шестакова Р.И. Размещение в севообороте при разных уровнях питания// Сах. свекла. - 1992. - № 4. - С. 43-46.

21.Карасюк И.М. Основне добриво - головний резерв підвищення врожайності і якості цукрових буряків// Вісник с.-г. науки. - 1982. - № 3. С. 14-16.

22.Карцев Ю.Г. Эффективность возрастающих доз// Сахарная свекла. - 1983. - № 1. - С. 25-27.

23. Карцев Ю.Г. Влияние метеорологических условий на урожай корней сахарной свеклы и эффективность удобрений//Агрохимия.- 1986,- № 3.- С. 39-45.

24. Ковдо В.А. Переуплотнение пахотных почв.- М.: Наука. - 1987. - С. 205-209.

25.Коломиец А.П. О междурядных рыхлениях посевов свеклы// Сахарная свекла. - 1972. - № 7. - С. 20 - 23.

26.Коломієць О.П. Енергозберігаюча система обробітку ґрунту при вирощуванні цукрових буряків// Вісник аграрної науки. - 1994. - № 7. - С. 90-93.

27. Лазаускас П. Борьба с сорняками без химикатов//Новый фермер.-1994.- № 2.

28. Матушкин С.Н. Агротехника и гербициды//Сахарная свекла. - 1984.- № 1.- С. 33^37.

29. Орловский Н.И. Основы биологии сахарной свеклы.- К.- 1961. - 302 с.
30. Остапенко А.П., Ольховатов П.М. Без междурядных обработок//Земледелие. - 1991. - № 1. - С. 20-22.
31. Погребняк С.П. и др. Как организовать уход за посевами// Сах. свекла. - 1993. - № 2. С. 3-7.
32. Приходько П.М. Нормы, соотношения, урожайность// Сахарная свекла.-* 1987.- № 10. - С. 40-42.
33. Рарог Г.П., Романюк И.Ф. Из опыта повышения продуктивности свеклы. - Сах. свекла. - 1981. - № 4. - С. 8 - 10.
34. Рекомендации по технологии возделывания сахарной свеклы с использованием дражированных семян. ВНИИСС. - М.: Колос.- 1978.- 30 с.
35. Рекомендації по операційній технології вирощування цукрових буряків з мінімальними затратами праці в умовах Київської обл. ВНІЦ.- Київ.- 1978.- 41 с.
36. Рубин Б.А. Физиология % сельскохозяйственных растений. Том VII. Физиология сахарной свеклы. - Изд. иркутск. ун-та. - 1968. - 423 с.
37. Рубц 6.С. та ін. Розміщення цукрових буряків у ланці сівозміни з горохом в правобережному Лісостепу УРСР//Вісник с.-г. науки.- 1977.- №1.- С. 20-23:
38. Рябов Е.И. Теория и технология минимальной обработки почвы// Земледелие. -.1990. - № 1. - С. 27 - 30.
39. Сахарная свекла. Журнал № 1 - 6. - 1990 - 1993|
40. Тур П.З., Картомышев Н.И., Мяснянкин А.СІ Предпосевная подготовка почвы// Сахарная свекла. - 1972. - № 2. С. 20 - 22.
41. Щетинин Ю.М. Улучшать весеннюю обработку почвы// Сах. свекла: производство и переработка. - 1989. - № 1. - С. 27 - 29.
42. Яценко В.Г. Минимализация обработки почвы// Сах. свекла. - 1980. - № 1. -С. 16- 19.
43. Яценко В.Г., Данновцева А.А. Эффективность смесей гербицидов// Сахарная свекла. - 1980. - № 2. - С. 33 - 34.